

Бердянський державний педагогічний університет

поведінки [3]. Значну роль приділялося джерелам української народної педагогіки, у яких міститься значний досвід щодо виховання дітей, зокрема мети, завдань і методів виховання, традиційних форм та засобів впливу. Педагогічні знання та вміння народу сконцентровані в українському фольклорі, традиціях, звичаях та обрядах, казках, народних іграх, які ми використовували як засоби виховного впливу на молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція нової української школи. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed>.
2. Духовні цінності українського народу. – Івано-Франківськ : Плай, 1999. – 293 с.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / Олександра Яківна Савченко. – 2-е вид., переробл. та доп. – К. : Богданова А. М., 2009. – 226 с.
4. Хоружа Л. Формуємо культуру поведінки молодших школярів / Л. Хоружа // Початкова школа. – 2007. – №2. – С.52–57.

Тетяна Єрьоміна,

1 М курс факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв,

Науковий керівник: **Л. Г. Яроньук,**
кандидат педагогічних наук, доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ СУЧASНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Одним із показників успішності реформування системи освіти в Україні є формування творчої особистості учня. Розвиток творчих можливостей важливий на всіх етапах шкільного навчання, але особливе значення має формування творчого мислення в молодшому шкільному віці. Це обумовлено тим, що в початкових класах, особливо на першому році навчання, тільки починають формуватися способи навчальної діяльності, закладаються прийоми розв'язування павчальних задач, якими учні будуть користуватися надалі. Саме тому, творчий потенціал молодшого шкільноговіку перебуває під активним впливом спеціальної цілеспрямованої організації навчальної діяльності.

Проблема творчої активності особистості, розвитку творчості посідає також визначне місце у творах українських педагогів-просвітників А. Духновича, Г. Сковороди, Ф. Прокоповича та ін.

У педагогічній науці сьогодні ведуться дослідження в руслі особистісно зорієнтованого підходу, який має забезпечити виховання і розвиток творчої особистості, яка, окрім ґрунтовних знань, повинна мати особливі якості, нестандартність, оригінальність мислення, потребу в творчій самореалізації.

Слід відзначити також значний внесок у дослідження окресленої проблеми, зроблений вітчизняними вченими: М. Антонець, В. Бондар, І. Зязюн, О. Савченко, Г. Сагач, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко та ін., де,

керуючись концепцією комплексного вивчення проблеми як інтеграції філософського, психологічного і педагогічного підходів, висвітлюються проблеми творчості та розвитку творчої особистості.

Аналіз історичних джерел свідчить, що людина завжди прагнула до творчого самовираження. Ще Конфуцій розмірковував про феномен обдарованих, талановитих дітей. Він пропонував їх відбирати та розвивати. Платон дотримувався такої ж думки, коли вважав, що суспільство повинно змусити найкращих осіб вивчити все те, що є найбільш корисним для держави. Квінтіліан вважав, що у вихованні ми маємо навчити людину самостійності мислення і винахідництва. У «Повчанні Володимира Мономаха дітям» (1053–1125) увага звертається на важливість розвитку в дітей ініціативи (як основи творчості), дотримання гуманних стосунків між людьми [1, с.72].

Забезпечення творчого розвитку особистості – найважливіше завдання всіх світових освітніх систем. Одним із основних напрямків гуманізації освіти є спрямування навчального процесу на формування, розвиток і саморозвиток суб'єктів педагогічної взаємодії. На важливості цієї тези наголошується у всіх документах про освіту нашої держави, а в Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») одним із стратегічних завдань визначено створення умов для формування освіченої, творчої особистості громадяніна, реалізації та самореалізації його природних задатків. Саме нова українська школа – буде сприятливим середовищем для формування творчої особистості дитини.

Унікальність і сила інноваційного гуманітарного проекту зі створення школи нового покоління на засадах життєтворчої освітньої парадигми полягає у тому, що на противагу малоефективному реформуванню окремих аспектів діяльності інституту освіти пропонується чітка деталізована система заходів з переведення сучасної школи у нову функціональну якість, опрацьовано інтегральну модель інноваційного педагогічного процесу, модель управління інноваційними процесами в освіті, модель кадрового та матеріально-технічного забезпечення. Фактично, сьогодні наявне все необхідне для того, щоб нова система освіти запрацювала [4].

В. Гаврилюк запропонував для нової української школи модель формування творчої активності особистості вихованців гуртків, творчих об'єднань, клубів позашкільних навчальних закладів, яка має передбачати такі послідовні етапи: підготовчий → інтегрувальний → креативний [1, с. 21].

На підготовчому етапі процесу формування творчої активності учнів учителі має забезпечити досягнення прогностико-діагностичного рівня розвитку творчої активності на основі самопізнання та самовизначення особистості, готовності до переходу на рівень активного засвоєння нових способів пізнавальної та творчої діяльності; формування в учнів загальної уяви про творчу активність та її основні компоненти; пробудження в учнів пізнавального інтересу до творчої діяльності, корекції самооцінки внутрішніх творчих потенцій; сформованості вміння планувати та практично реалізовувати власну творчу ініціативу.

Завданням інтегрувального етапу процесу формування творчої

Бердянський державний педагогічний університет

активності учнів є досягнення ними рівня активного засвоєння способів творчої діяльності та їхнього свідомого використання; подальше відпрацювання учнями практичних умінь самоорганізації, саморегуляції, самоконтролю і конкретних предметних умінь здійснення пізнавальної та творчої діяльності; розвиток творчих здібностей школярів у різних формах творчої діяльності.

Креативний етап процесу формування творчої активності учнів має на меті досягнення ними стійкої творчої спрямованості у всіх видах діяльності; високого рівня розвитку мотивації творчої діяльності, що дає змогу особистості реалізувати свій творчий потенціал; розкриття неповторної індивідуальності школяра, винятковості власної творчої діяльності, що має оригінальний перетворювальний характер [3, с. 22].

Сензитивним періодом формування творчої особистості є молодший шкільний вік, оскільки саме в цьому віці розвиваються та удосконалюються пізнавальні процеси, зокрема такі, як мислення, уява, пам'ять, мовлення. Саме вони є підґрунтам для розвитку продуктивного мислення, формування творчих здібностей учнів. Для того, щоб пізнавальні процеси учнів розвивались гармонійно та рівномірно, вчителю необхідно створити умови, які сприятимуть успішному творчому розвитку дитини. До таких умов належать: ранній фізичний розвиток малюка; максимальна напруга сил учня; створення обстановки, що випереджатиме розвиток дітей; надання учням свободи у виборі діяльності; ненав'язлива допомога з боку вчителя та дорослих; створення доброзичливої атмосфери в дитячому колективі.

Одним із важливих чинників, які впливають на розвиток творчої особистості є також освітнє середовище, яке постійно забезпечує творчій дитині контакт із різноманітними носіями інформації, надає певні відомості про навколошній світ, що значною мірою стимулює її діяльність і пізнавальну активність.

З'ясовано, що характерною рисою освітнього середовища сучасної початкової школи, яке сприяє становленню творчої особистості дитини, є відсутність авторитарного стилю спілкування між учителем та учнями, тобто це середовище діалогу та співробітництва між педагогом та дітьми, самоактуалізації особистості молодшого школяра, де кожна нова ідея береться до уваги й підтримується. Таке середовище відзначається високим ступенем невизначеності, а також потенційною багатоваріантністю пляхів і способів опрацювання інформації та засвоєння навчального матеріалу, оскільки це мобілізує дитину до пошуку власних рішень і забезпечує можливість їх знаходження, тобто учніві надається свобода вибору способів розв'язування навчального завдання.

Освітнє середовище для молодших школярів потрібно формувати на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, з урахуванням таких критеріїв:

1. Можливість вибору дитиною траєкторії освіти. За цим критерієм процес має йти у двох напрямах:

- насичення варіативної складової навчального плану різноманітними факультативними курсами, які може обирати дитина;
- засвоєння предметів інваріативної частини плану має відбуватися

відповідно до індивідуальних особливостей кожної дитини, що передбачає надання дитині права вибору видів і форм діяльності, диференціація навчального матеріалу за рівнем складності.

2. Єдина освітньо-виховна система “урок – позаурочна діяльність”.
3. Активна взаємодія на рівні “вчитель – учень”, “батьки – учень”.
4. Різновікова взаємодія учнів у школі.
5. Постійний процес професійного розвитку вчителя. Особливу увагу слід приділяти формуванню інтелектуальних та творчих цінностей, оскільки саме вони є важливим засобом існування особистості та її взаємодії з навколошнім середовищем, засобом пізнання та творчості [2, с. 34].

Таким чином формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі слід розглядати як створення таких педагогічних умов, які мають на меті полегшення, сприяння, стимулювання, активізації розвитку творчих можливостей учнів, саме на них буде спрямована нова українська школа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барбіна О. Професійна майстерність учителя в історії педагогічної думки / О. Барбіна // Рідна школа. – 1998. – № 2. – С. 71–74.
2. Бутенко В. Г. Формування інтелектуальних цінностей особистості: методичний посібник / В. Г. Бутенко. – Херсон : Грінь Д. С., 2012. – 36 с
3. Гусятникова Т. Розвиток творчої активності учнів на уроках математики та української мови в початковій школі за інноваційною програмою "Росток" / Т. Гусятникова // Обдарована дитина. – 2010. – № 10. – С. 20–23.
4. Як створити школу нового покоління: пілотний проект із впровадження інноваційної освітньої парадигми в шкільну практику [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.edu-trends.info/new-school/>

Захряпа А.В.,
студентка 3 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник Лісіна Л. О., доктор пед. наук, професор (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

У сучасних умовах переходу від тоталітарної ідеології до свободи і демократії в Українській державі актуалізується проблема формування громадянина-патріота, небайдужого до долі української держави, та який має глибоко усвідомлену життєву позицію. Це зазначено в державних документах («Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української держави»; «Концепція патріотичного виховання учнівської молоді» тощо). Вирішення поставлених в них завдань вимагає належної організації патріотичного виховання майбутніх громадян ще в процесі навчання в початковій школі.

Серед класиків педагогічної науки до проблем патріотичного